

nék én ehhez hozzá? Őszintén kívánok további sikereket neki.

BABICZKY TIBOR

(*Előretolt Helyőrség Könyvek, Kolozsvár – FISZ Könyvek, Bp., 2002. 56 o.*)

Novák Valentin: Japánkert

Aki Novák Valentin második verseskötetét a *Roskadás* című előzmény ismeretében veszi kézbe, az a benyomása támadhat, hogy nem ugyanaz az ember írta: a neoavantgardista kép- és szabadversköltő most, Kosztolányi emlékének ajánlva kötetét, formateremtő forradalommal állt elő, mégpedig, mint a cím is mutatja, japán stílusúval. Új szerelmi ciklusában egy japán szentély kertjének zegzugos ösvényein – mint teljes életének útján – követi néha emberinek, néha tündéri káprázatnak tűnő szerelmét a választott lírai én, egy Zen-szerzetes.

A távol-keleti elbeszélői hagyományban egy szellemlány, például rókatündér iránti, nemegyszer beteljesült vágy úgyszólván irodalmi klisé. „Szalad a tá-ti tó színén / fönnek nád-leány szívén” – ejti el csak úgy mellesleg, a reggeli felkelés szertartása közben a szerzetes, akinek köntösébe a költő belebújít. Az eg-

zotikumnak ilyen áhítatos fővállalása fontos és előnyös következménnyel jár az egész kötetre nézve: a költői képek – akár jól eltaláltan japános hangulatúak, akár kevésbé, de mégis – életre kelnek. A nád-leány nem metafora, hanem egy élőlény rendszertani besorolása. „Hol árnyak hajtanak a Semmiből...” – ez sem valami mindenáron költőies verskezdet, hanem helymeghatározás, többek között ezért költői. Itt is és másutt is, ahol sikerült a Maja fátyláról szóló tan ilyen tudattágító fölhasználása, kivirul a kultikus vonatkozásokkal sűrűn átszótt tempomkert. Legkevesbé sem rokon a lelkünkben mindközönségesen tenyésző európai kertekkel: nem az elveszett Éden megidézése, inkább a jelen világegész bonszai-alakja.

A költő erényei és hibái persze, mint a legtöbbször, ugyanazok: amekkora nyereség az első lelkesezés láza a kifinomult költői és kertészeti hagyomány iránt, oly kevés tere marad a játékos iróniának. Pedig a kezdő hangütés („megláttalak téged – / Fuvolahang”) olyan sokat hordoz belőle; a Zen szellemének európaira fordítása oly kézenfekvővé teszi; Kosztolányi Dezső anynyira helyeselné, hogy mi is csak örülnénk neki. A kötet nyelvét azonban a lehető legszerencsésebben találta meg a szerző. Nekünk, magyaroknak a japán (és kínai) költészettel való kapcsolatunk talán egy fokkal áttételesebb, mint azon nyugati

nyelvek beszélőinek, amelyekből nagyjaink a ma magyarul olvasható távol-keleti versanyag zömét fordították. Ennek eredménye egy sajátos költői tartomány lett, amelyben a bambuszos-hibiszkuszos tájképek igen közeli rokonoknak bizonyultak a magyar népköltészet virágnyelven szóló természeti képeivel, nemegyszer szolgálva rejtekhellyel, sőt ötletekkel is a barbár hódítás elől idemenekült, átmenetileg egyszerű fordítótóvá vedlett nagyságoknak. Ezt a szférát önállósítja eredeti költészetté Novák Valentin; és persze hogy inkább magyaros, mint japános. Fölhasznál ugyan japán versformákat, és néhány haiku éppenséggel a kötet színe-javához tartozik („Félkör-híd. Járha- / tatlan ív. Szellemjárda / a túlvilágra.”), de a főerők inkább Weöres Sándort látszanak követni. És persze Kosztolányit. Novák Valentin jó néhány rímes bravúrban – ha ritmikájában legtöbbször lazább is – méltónak bizonyul választott szellemi őséhez. Az összkép tehát nem a japánosnak megszokott minimal-artot, nem a kardrántás útját idézi, inkább egy kanyargós ösvényt: „Girbe-gurba út. / Csorba bottal járom én. / Messze már a cél.”

A jegyzetek közt pedig hozzáfűzi: „A sinto szentélyhez vezető út kacskaringós, nem rohanhat egyenesen az épülethez, mert ez tiszteletlenség lenne a hely istenével, kamijával szemben. Ráadásul kell is ez az odabolyongás, mert ez idő

alatt megtisztul az emberek lelke, s fölkészülnek a transzcendens élmény befogadására.” Bőséges magyarázatok szólnak a kert gazdag növény- és kőszimbolikájáról – a költő saját gondos utánjárásának, mondhatni kutatásának eredményei – a nagyon telített atmoszférájú, formájában is szuggesztív kötet végén. Az értékes dolgokhoz idő kell. Tisztelt Olvasó, ne sajnálja az időt az odabolyongásra!

KISS PÉTER

(*Parnasszus Könyvek, Bp., 2002. 78 o. 980 Ft*)

Jenei László: *Ikerszobrok*

Jenei László első regényének alcíme (*A de Leónok, I.*) több szempontból is árulkodó. Nemcsak abban a tekintetben, hogy a könyvben a de Leónok történetét olvashatjuk majd, hanem azért is, mert a végére fűglesztett római egyes szám azt sejteti, az *Ikerszobrok* egy trilógiává bővülő családtörténetnek pusztán az első szakaszát beszéli el. Mindazonáltal a regény önmagában is megáll, úgymond *kerek* egész, hiszen az első fejezetben körvonalazott bonyodalmak tragédiát és boldogságot ötvöző megoldásáról csupán az utolsó, ötödik fejezetben – az